Nr 1776

av herr Nilsson i Stockholm m. fl.
i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 111 angående regional utveckling och hushållning med mark och vatten.

Propositionen innebär en förstärkning och vidareutveckling av den förda regionalpolitiken. Vi finner det tacknämligt att ett samlat grepp nu har tagits för att genom realistiska planer och program skapa förutsättningar för en förbättrad regional balans med en jämnare utveckling av landets olika delar. Propositionen är ett uttryck för samhällets strävan att ge likvärdiga möjligheter till arbete, utkomst och personlig utveckling för medborgarna, oberoende av i vilket område de bor.

Den senare tidens strukturella utveckling uppvisar nya drag. Näringslivsomvandlingen sker snabbare än någonsin tidigare. Samtidigt har expansionen inom den offentliga sektorn varit stark. Samhällets service har byggts ut i enlighet med medborgarnas krav. Denna tillväxt under 1950- och 1960-talet har i hög grad varit koncentrerad till storstadsområdena, en utveckling som emellertid nu har brutits. Den pågående strukturförändringen är en huvudorsak härtill. Den svaga konjunkturen har också spelat en roll som förstärkande faktor men torde vara av mindre betydelse i det aktuella förloppet. Man kan därför knappast utgå från att den förestående konjunkturuppgången kommer att innebära en återgång till 1950- och 1960-talets expansiva utveckling. Den nya tendensen illustreras tydligt av läget i Stockholm. Befolkningen nådde maximum med drygt 800 000 invånare 1960 men har kraftigt minskat och uppgår f. n. till nagot över 700 000. Prognoserna fram till 1980 pekar på en ytterligare minskning till 640 000, om denna utveckling fortsätter.

Enbart med utgångspunkt häri kan man dra slutsatsen att delmålet i regionalpolitiken att dämpa storstadstillväxten redan uppnåtts. En ytterligare minskning av Stockholms befolkning har förutsetts och beaktats i den kommunala planeringen. Från vissa synpunkter sett är detta en positiv utveckling. Utglesningen är ett tecken på att invånarna fått bättre bostäder och att trängboddheten, som är ett storstadsproblem, minskat. Negativa verkningar av befolkningsminskningen är att underlaget för den kommunala servicen så småningom urholkas och att skatteinkomsterna utvecklas långsamt. Samtidigt därmed ökar utgifterna icke minst som en följd av Stockholms funktion som huvudstad och regioncentrum. De automatiska kostnadsökningarna för den kommunala verksamheten är större än inkomsttillväxten. De ofördelaktiga följderna av befolkningsminskningen och omställningsproblemen i den kommunala verksamheten har hittills kunnat bemästras. Om emellertid utglesningen fortsätter sa snabbt som skett under den senaste tiden – med en

befolkningsminskning på ca 20 000 under 1972 – ställs kommunen inför betydande svårigheter.

Ytterligare en negativ faktor är den ogynnsamma industriutvecklingen inom regionen. Stockholm som regionens arbetscentrum är särskilt hårt drabbat. Antalet sysselsatta inom varuproduktionen minskar över hela landet samtidigt som sysselsättningen ökar inom tjänstesektorn. För Stockholms vidkommande har den ändrade sysselsättningsstrukturen nu gått så långt att tre av fyra yrkesverksamma är sysselsatta inom tjänstesektorn. Obalansen blir härigenom mera utpräglad i huvudstaden än i landet i övrigt. Stockholms arbetsmarknad har tidigare varit allsidigt sammansatt, och sysselsättningsmöjligheterna har varit goda i flertalet branscher. Men om effektiva åtgärder inte sätts in mot den alltmer påtagliga snedvridningen kommer Stockholm att få en social struktur som föga överensstämmer med målsättningen om balans och motverkande av klasskillnader i samhället. Mot denna bakgrund finns skäl att med oro emotse den fortsatta strukturella utvecklingen på arbetsmarknaden i Stockholm. En tendens mot ett tilltagande klasskiktat samhälle kan inte godtagas utifrån vår syn på jämlikheten. Den överensstämmer inte heller med målsättningen om regional balans. Den alltmer skeva strukturen i storstadsområdena har påtalats i propositionen och även uppmärksammats i direktiven för den nyligen tillsatta utredningen om starkare regionalpolitiska styrmedel. Tillräckligt material saknas för en djupgående analys av de sociala konsekvenserna av storstadsområdenas strukturomvandling. Den regionalpolitiska debatten rör sig ensidigt om ekonomiska förhållanden. De sociala konsekvenserna har fått alltför ringa utrymme i de hittillsvarande regionalpolitiska överväganden om storstäderna. Den fortsatta regionalpolitiken måste innefatta genomgripande åtgärder mot den pågående snedvridningen av storstädernas arbetsmarknad, baserad på en klart utformad social målsättning.

Med hänvisning till ovanstående hemställs

att riksdagen måtte uttala sig för att anförda krav och synpunkter i fråga om en allsidig näringsstruktur för Stockholm vid beslut om regionalpolitiken beaktas.

Stockholm den 15 november 1972

TORSTEN NILSSON (s)
i Stockholm

GERTRUD SIGURDSEN (s)

OSKAR LINDKVIST (s)

INGA THORSSON (s)

NANCY ERIKSSON (s)
i Stockholm

KNUT JOHANSSON (s)
i Stockholm

ANITA GRADIN (s)

BERTIL ZACHRISSON (s)

MAJ BRITT THEORIN (s)

YNGVE PERSSON (s)
i Stockholm